

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اخلاقی اسلام

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

فهرست

- فهرست
- مرور مختصر به در گذشته
- نتایج متوقع از درس
- ترکیه نفس
- مشارطه؛
- مراقبه؛
- محاسبه؛
- مواخذه.
- منابع مضمون

مرور مختصر به درس گذشته

- عوامل انحراف اخلاقی
- طرق علاج رذایل اخلاقی
- نفس و مراتب آن
 - نفس اماره
 - نفس لوامه
 - نفس مطمئنه
- عوامل انحراف از اخلاقیات اسلامی

نتایج متوقع از درس

فهمیدن عناوین ذیل نتایج متوقع این درس میباشد:

مفهوم و مراتب تزکیه (مشارطه، مراقبه، محاسبه و مؤاخذه).

تزکیه نفس یعنی چه؟!

تزکیه نفس برای اصلاح اخلاقیات چرا مهم دانسته میشود؟

تزکیه نفس به معنای پاکسازی و اصلاح نفس است و در اسلام به عنوان یکی از مهمترین وظایف انسان شناخته میشود. اصلاح نفس به منظور تقویت اخلاقیات و کاهش نیاز به سیاست و قوانین برای کنترل رفتارهای غیراخلاقی است. با تزکیه نفس، فرد به دنبال رسیدن به توانایی‌هایی مانند صبر، شکیبایی، بخشش، خیرخواهی، شفقت و ... می‌باشد که همگی اخلاقیات مثبت هستند. این توانایی‌ها به فرد کمک می‌کنند تا در مواجهه با مشکلات و ناراحتی‌های زندگی، بهترین رفتار را از خود نشان دهد و با دیگران به خوبی رفتار کند. همچنین، تزکیه نفس به فرد کمک می‌کند تا با اراده قوی‌تر و پایدارتری به هدف خود برسد و در مسیر زندگی بهتر و موفق‌تر باشد. در نتیجه، تزکیه نفس به عنوان یکی از مهمترین وظایف انسان، برای اصلاح اخلاقیات و بهبود رفتار افراد بسیار حائز

تزکیه نفس

تزکیه به معنی نمو و رشد دادن است، سپس این واژه به معنی تطهیر و پاک کردن آمده است.
• تزکیه یعنی پالایش نفس از رذایل اخلاقی و آراستگی به فضائل اخلاقی دانست.

• الله متعال می فرماید: **{قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا - وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا}** سوره الشمس (9-10)

• طرف تزکیه نفس:

1. مشارطه؛

2. مراقبه؛

3. محاسبه؛

4. مواخذه.

مشارطه

در اوّل روز انسان با خود شرط کند که امروز بر خلاف امر الهی رفتار نکند.

به این طریق که نفس خود را مخاطب قرار دهد و به او یادآور شود که من جز سرمایه گرانبهای عمر کالایی ندارم و اگر از دست برود، تمام هستی ام از دست می رود و به خود بگویند: فکر کن عمر تو پایان یافته و از دیدن حوادث بعد از مرگ سخت پشیمان شده ای، سپس به نفس خویش در مورد مراقبت از اعضا و جوارح سفارش کند.

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

مراقبه

انسان در طول روز مراقب اعمال خود باشد. این مرحله از حساس‌ترین مراتب سیر و سلوک به شمار می‌رود. قرآن مجید بر این نکته تأکید دارد که خداوند بر احوال و اعمال شما نظارت دارد:

«إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا» خداوند بر شما مراقبت دارد. النساء ۱.

کسی که از آیه فوق درس گرفته باشد، همواره خدا را ناظر بر کارهای خود می‌داند و از غفلت و گناه دوری می‌وزرد.

یوهندان کاردان
KARDAN UNIVERSITY

محاسبه

برای تهذیب نفس لازم است از اعمال روزانه حسابرسی به عمل آید.

قال عمر بن الخطاب رضي الله عنه: "حاسبوا أنفسكم قبل أن تحاسبوا، وزنوا أعمالكم قبل أن توزن عليكم، وتزينوا للعرض الأكبر {يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ} [الحاقة:18]، وإنما يخف الحساب يوم القيامة على من حاسب نفسه في الدنيا".

وقال رضي الله عنه: "حاسب نفسك في الرخاء قبل حساب الشدة، فإن من حاسب نفسه في الرخاء عاد أمره إلى الرضى والغبطة، ومن شغلته حياته، وألهته أهواؤه عاد أمره إلى الندامة والحسرة".

مواخذہ

- پس از آن که از بازنگری در اعمال روزانه فراغت حاصل شد و انسان در محکمه وجدان از خود دادخواهی کرد و خود را مقصر شناخت، حال نوبت به معاتبه می رسد.
- مؤاخذہ یا معاتبه دو مرحله دارد:

1. انتقاد از خود:

در مرحله نخست باید از نفس لوّامه الهام گرفت و خود را توبیخ و سرزنش کرد.

2. توبه و استغفار:

راه توبه و جبران گناه همیشه برای بندگان باز است و پیامبر اکرم (ص) می فرماید:
«برای هر دردی دارویی است و داروی گناهان، استغفار می باشد.»

منابع مضمون

1. إحياء علوم الدين للإمام الغزالي
2. أخلاق المسلم للشيخ وهبة الزحيلي
3. د اسلامي حاڪمانو اخلاق او صفات للشيخ عبدالباقي حقانى
4. تربية الاولاد للشيخ عبدالله ناصح علوان
5. تحفة الدعاة لإصلاح الرعية والرعاة، دعوت و ارشاد جلب جذب كمپسون
6. خلق المسلم للشيخ محمد الغزالي

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشكر